

«Figaro pulm» «Estonias»

Seekordne «Figaro pulma» lavastus «Estonia» teatris pakub palju mitte ainult kõrvale — Mozarti helidemaailma võlu on ju alati veetlev —, vaid ka silmale. Ooperitegelaste askeldustele, nende pealtnäha lõbusatele ja galantsetele, aga ometi küllaltki tõsise tagapõhja seiklustele on antud meeldivalt kerge ja sundimatult graatsiline liikumisjoon. Selle eest peame tänama liikumisjuhti B. Blinovi. Ja lavakujundus, seda võib nimetada lihtsalt õnnelikuks ideeks: helkjas helesinine horisont, pidulik-valged, lausa ažuurselt mõjuvad lossikambrite piirjooned, sinna juurde kirkad, kuid õrnad värvide-mängud tegelaste kostüümides. Liiga tinglik? Kuid ka ooper ise on tinglik — elus ju ei laula keegi kõige emotsionaalsematel hetkedel! Anakronistlik, ei vasta ooperi algallika, Beaumarchais' komöödia tegevusajale? Mis siis, ka S. Prokofjevi balletis «Romeo ja Julia» tantsitakse menuetti juba renessansiajastul; aga kui palju anakronisme on kas või P. Tšaikovski «Pa-daemandas»? Ei ole konkreetse tegevuskoha, Hispaania hõngu? Aga seda pole ka Mozarti muusikas. Jah, lavakujundaja E. Renter on näinud Mozarti ooperit kaasaegse inimese silmadega.

Lavastaja P. Mägi teene on kõigepealt kõigi nende elementide orgaaniline kokkusulatamine nauditavaks tervikuks. Aga lavastaja on osanud ka liialdusteta ja pealetükkivusteta aktsenteerida tegelaste lõbusate seikluste tõsisemat tagapõhja. On ju huumori medalil sageli ka oma tagakülj. Tagaküljel võib olla ka pisaraid ja valu, mille nii mõnigi kord on esile kutsunud sotsiaalne ülekohus. Vastavalt oma ajale ja konkreetsele žanrile ei naeluta krahvi toapoiss Figaro raevukate sõnadega häbiposti tülgestavat «esimese õõ õiguse» kommet, aga ta võitleb selle vastu selliste vahenditega, mis sobivad koomilisele ooperile.

Kaasaegsel lavastajal oli õigus näidata kohtupidamise stseeni mitte lihtsa jandina, vaid satiirina päris konkreetsel aadressil, nii nagu me seda nägime. Vahendid olid väga lihtsad: kõige kõrgemal kohal laval oma troonil istuv krahv, kellele meeldiv näitsik

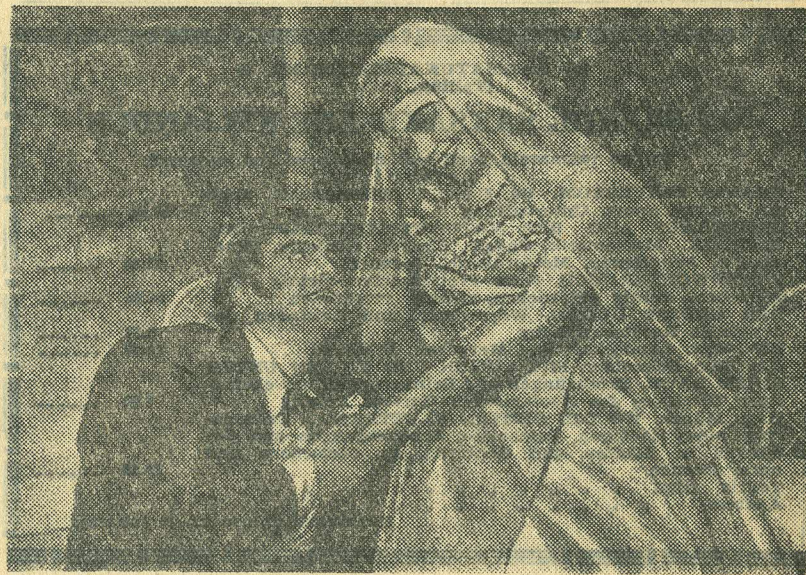
pealegi serveeris kohvi; krahvist mõnevõrra allpool mõistis kohtunik koos oma abimeestega hoolega õigust, juba ilma kohvita; veel allpool — kostjad ja hagejad; päris all aga need, kelle kohta alles äsja kehtis «esimese õõ õigus» ja teised krahvi õigused, millest ta juba loobuda ei kavatsenud. Kas Mozart oleks protesteerinud säärase lahenduse vastu? Kindlasti mitte, see trepiastmestik kutsuski ellu nii Beaumarchais' komöödia kui ka Mozarti ooperi!

Lavastuses on palju kaasamängivaid detaile. Krahvinna Rosina tuleb lavale, laulab sellest, et elu pole talle enam armas, kuna krahvi tunded on tema vastu jahtunud, ja — lehitseb ajaviiteks moežurnaali. Kohvi serveerival näitsikul on järsku väga modernise kujuga prillid, aednikutütrel Barbarinal ekstravagantne soeng. Jah, koos kroonilist südamelaienemist põdeva paazi Cherubinoga on viimane päris paras kõigi aegade «kuldne noorsoo»

esindaja (muidugi mitte ainult soengu pärast). Ja krahvi kõikide soovide täideviimise peamine organiseerija, «muusikaõpetaja» Basilio, talle sobib üpris hästi must õhtuülikond koos valge salliga, mida ta aina teenistusvalmis kummardusi jagades kohati käsitseb nagu käterätikut. Eks need detailid ole ülemeelikused ja vallatused küll, aga suures plaanis võetult ikkagi teose enese vaimus.

Figarona esinevad Georg Ots ja Georg Taleš. Mozartlikud on nad mõlemad, ainult et G. Otsa Figaro on mõnevõrra bomarseelikum G. Taleši Figarost. (Võrreldes Beaumarchais' hästi teravaksihitud sotsiaalse satiiriga oli ju Mozarti lähenemine sellele ainele hoopis tasakaalukam ja lüürilisem.) Mõlemad «Estonia» Figarod on aga eluröömsad nupumehed ja mõlemad sädelevad kuulsa armukadeduse-aria esitamisel.

Röömustavad mõlemad Susannad —

Stseen W. Mozarti ooperi «Figaro pulm» lavastusest «Estonia» teatris: Susanne — Klaudia Tiidus, Figaro — Georg Taleš.

A. Alla foto

Klaudia Tiidus ja Ester Lepa. Ergas reageerimine kõigele toimuvale, kümnete kavalustega läbaratest olukordadest ülesaamine, ja kõik see ühenduses stiilselt väljapeetud vokaalpartiiga, loobki Figaro tulevase hakkaja kaasa lavakuju. Krahvinna Rosinalt elu muidugi ei mõõdnud enam sellist ajudeliigutamist nagu Susannalt ja ilma viimase «ülesraputamiseta» olekski ta jäänud ainult elegeitsema ja kurtma. Elsa Maasik ja Aino Külvand leidsid õigeid värve krahvinna «võitluse» kujutamisel oma minemalipsava abieluõnne kinnipüüdmise pärast.

Armuasjades aina meeldivaid vaheldusi otsiva krahv Almaviva osas nägime ja kuulsime Vootele Veikati. Hea osakäsitlus, aga ühte momenti võiks V. Veikat veel kaaluda: kohati mõjub ta praegusel kujul rohkem preilasena kui hispaania ülkust elumehena; liiga palju tõsist ja kurja nägu, isegi «raskuse vaimu». Beaumarchais ja seda enam Mozart ootasid oma krahvilt graatsiat ja vahetust, maneeride laitmatust, seda ka vaatamata äpardustele ja sissekukkumistele, mis selle pöörase päeva jooksul nii mõnigi kord tema osaks langevad.

Noorukese paazi Cherubinona, kes aga donžuaanluse kunsti omandamises kuulub juba «edasijõudnute» kilda, esinevad teatri noored lauljad Liidia Panova ja Urve Tauts. Cherubino on Mozart kirjutanud oma kõige tundeküllasemad leheküljed selles ooperis ja need kõlasid ka nagu kord ja kohus. Cherubino «viimase» partneri, aednikutütre Barbarina lühirollis olid head Irina Kask ja Silvia Urb.

Ja lõpuks veel tore galerii koomilisi karaktereid: «abielusadamat» igatsev seltsidaam Marcellina (Olga Lund ja Linda Sellistemägi) ning Figarole hammast ihuv doktor Bartolo (Ott Raukas ja Aaro Pärn), lakeilikult teenistusvalmis Basilio (Viktor Gurjev ja Enno Eesmaa) ning kohtunik (Martin Taras ja Heino Otto) oma abimeestega (August Sepp, Artur Linnamägi ja Uno

Vark). Siin võime kasutada nende kohta ühist nimetajat: puändirikas lavaline joonis, pluss hea ansambli tunne.

Jah, sellisele fantaasiarikkalt ja stiilselt, ning pealegi meie kaasaegsete silmadega nähtud ja lavaletoodud Mozartile on hea meel ütelda: tere tulemast!

LEO NORMET

P. S. Seda, mis sisemiselt rikastab, toob ooperikülastaja «Figaro pulma» etenduselt paljugi kaasa. Kuid kaasa võtab ta ka kombatava kavalehe, ja see kahjuks rikastab teda juba märksa vähem. Oieti oleks pidanud «Estonia» kavalehtede koostamisest juba varem kirjutama: keeleliselt ja stiililiselt igatsevad nad ilmselt korrektori kätt.

On hea, et teater ooperi sündmustiku kõrval püüab kavalehel põgusalt tutvustada ka teose saamislugu ja muusikat. Oige mõte ei saavuta aga täiesti oma eesmärgi mõttearengut segavate keeleviperuste tõttu. Vaatame kas või paari lauset lõigus «Mõni sõna ooperi muusikast». Nii kirjutatakse seal: «Õrnõhuliselt, kuid erutavas jooksus alustab oboe esimest teemat, mis pea kasvab kogu orkestri osavõtul lärmikaks kāraks (!!!)» Säärane lause kõneleb küll kõigest muust, kuid mitte tema kirjapanija muusikaarmastusest! G. Hansswald oma «Das neue Opernbuch's», mille järgi antud lõik on nähtavasti koostatud, kasutab väljendit «lärmenes Orchestertutti»; kuid pole parata, saksa- ja eestikeelne «lärn» seekord üksteist ei kata, ja mõeldud on ikkagi «kogu orkestri kõlaküllast koosmängu». Ning edasi: «Teravate aktsentidega, kohati nagu viitega isegi jubedusele (!), tutvume teise teemaga, kust hetk hiljem hargneb välja kolmas teema...» Kõigepealt äärmiselt kohmakas lause: ja teiseks, kas lõigu koostaja tõesti nõustub G. Hansswaldi ülisubjektiiivse määriteluga «jubedale» (unheimlich) viitava kõlavuse suhtes?

Kavaleht on omamoodi teatri visiitkaardiks. Paljud teatrikülastajad talletavad selle, ja seepärast otajame selle koostamisel hoopis suuremat hoolikust.

L. N.